

Instrukcja
dla pracowników firm zewnętrznych
działających na terenach
Spółki Tramwaje Warszawskie

Wrzesień 2019 r.

Spis treści:

Zasady ogólne.....	2
Bezpieczeństwo i higiena pracy.....	3
Ochrona przeciwpożarowa.....	4
Ochrona środowiska	13
Ochrona osób i mienia	17

§1

Zasady ogólne

1. Przedstawiciel firmy zewnętrznej przed przystąpieniem do pracy obowiązany jest zapoznać podległych pracowników z zasadami obowiązującymi na terenach Spółki Tramwaje Warszawskie, określonymi w dokumencie „Instrukcja dla pracowników firm zewnętrznych działających na terenach Spółki”.
2. Przedstawiciel firmy zewnętrznej zobowiązany jest do organizowania i prowadzenia prac w sposób zapewniający bezpieczeństwo i higienę pracy, bezpieczeństwo pożarowe, ochronę środowiska oraz ochronę osób i mienia.
3. Przed przystąpieniem firmy zewnętrznej do wykonywania prac/usług, Pracownik Wydziału DWB zobowiązany jest do poinformowania o miejscu znajdowania się w danej jednostce/komórce organizacyjnej Spółki nw. dokumentów:
  - 3.1. „Wykaz pracowników wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy”,
  - 3.2. „Wykaz pracowników wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników”,
  - 3.3. „Wykaz osób/firm, które należy powiadomić w przypadku wystąpienia awarii”.
4. W przypadku prowadzenia prac na wysokości, wykopów, prac montażowych, Przedstawiciel firmy zewnętrznej jest zobowiązany do prowadzenia i organizowania prac w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy, a także prawidłowego zabezpieczenia i oznakowania miejsc niebezpiecznych.
5. Pracownicy firm zewnętrznych mają obowiązek poruszać się wyłącznie po obszarze, na którym wykonują prace zlecone, wyznaczonymi do tego celu ciągami komunikacyjnymi. Zasada ta nie dotyczy sytuacji, gdy zachodzi konieczność podjęcia akcji ewakuacyjnej.
6. W przypadku udostępnienia pomieszczeń, pracownicy firm zewnętrznych są zobowiązani do zachowania w nich porządku i użytkowania zgodnie z przeznaczeniem.
7. Pracownicy firm zewnętrznych mają obowiązek przestrzegania całkowitego zakazu wnoszenia, wwożenia lub dostarczenia innym sposobem, a także spożywania i przebywania w stanie po użyciu: napojów alkoholowych, środków działających podobnie do alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na terenach Spółki.
8. Pracownicy firm zewnętrznych mają obowiązek przestrzegania całkowitego zakazu palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych, poza miejscami wyznaczonymi do tego celu.
9. Kierujący pojazdami, będącymi własnością firmy zewnętrznej, które uzyskały zezwolenie na wjazd mają obowiązek stosować się do organizacji ruchu obowiązującej na terenach Spółki. Po wykonaniu pracy, pojazdy firm zewnętrznych powinny niezwłocznie opuścić jej teren.
10. W przypadku wątpliwości co do sposobu postępowania, w sytuacjach nie przewidzianych niniejszym dokumentem należy kontaktować się z Naczelnikiem Wydziału BHP i Ochrony Przeciwpożarowej.

§2

Bezpieczeństwo i higiena pracy

1. Pracownicy firm zewnętrznych wykonujących prace/usługi na terenach Spółki zobowiązani są do stosowania zasad i przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
2. Pracownicy firm zewnętrznych mają obowiązek znać „**ZNACZĄCE ZAGROŻENIA występujące na terenach Spółki Tramwaje Warszawskie:**

ZNACZĄCE ZAGROŻENIE	ŹRÓDŁO ZAGROŻENIA	POTENCJALNE SKUTKI ZAGROŻEŃ	ŚRODKI PROFILAKTYCZNE
Prąd elektryczny	Sieć trakcyjna, maszyny i urządzenia, elektronarzędzia;	Porażenie prądem, poparzenia, śmierć	Dbać o odpowiedni stan narzędzi, sprzętu i wyposażenia miejsca pracy. Zgłaszać przełożonemu wszelkie zauważone nieprawidłowości jak np. przetarte bądź przygniecione przewody elektryczne, braki w izolacji, osłonach czy obudowie urządzeń, itp. Środki ochrony zbiorowej i indywidualnej (dielektryczne).
Upadek na tym samym poziomie	Śliskie, mokre i nierówne powierzchnie , itp.	Urazy głowy, zwichnięcia, złamania i stłuczenia kończyn, itp.	Utrzymywać porządek na stanowisku pracy. Zachowanie wzmożonej ostrożności. Środki ochrony indywidualnej (właściwe obuwie).
Upadek na niższy poziom	Kanały przeglądowe, prace na wysokości , schody itp.	Potłuczenia, skręcenia, złamania, wstrząśnienie mózgu, śmierć, itp.	Zachowanie wzmożonej ostrożności. Środki ochrony zbiorowej i indywidualnej.
Potrącenia przez pojazdy	Tramwaje oraz inne środki transportu będące w ruchu;	Potłuczenia, złamania śmierć, itp.	Poruszać się wyznaczonymi ciągami komunikacyjnymi. Przestrzegać przepisy ruchu drogowego. Zwracać szczególną uwagę na sygnalizację świetlną lub dźwiękową.

3. Przedstawiciel firmy zewnętrznej ma obowiązek zapewnienia przestrzegania przepisów bhp i ochrony przeciwpożarowej przez zatrudnianych przez siebie pracowników oraz podwykonawców firm zewnętrznych, wykonujących prace/usługi na terenach Spółki, w tym posiadać:
  - 3.1. aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na danym stanowisku,
  - 3.2. przeszkolenie w zakresie bhp i ochrony przeciwpożarowej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
  - 3.3. wszelkie kwalifikacje niezbędne do wykonywania prac.
4. Pracownicy firm zewnętrznych zobowiązani są do stosowania w trakcie wykonywania prac/usług na terenach Spółki odzieży posiadającej oznakowanie firmowe lub imiennego identyfikatora.
5. Firmy zewnętrzne wykonujące prace/usługi na terenach Spółki zobowiązane są do informowania Wydziału BHP i Ochrony Przeciwpożarowej Spółki o każdym wypadku przy pracy w dniu, w którym zdarzył się ten wypadek. Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku dokonuje zespół powypadkowy powołany przez pracodawcę poszkodowanego pracownika. W przypadku wystąpienia wypadku przy pracy, firma zewnętrzna ma obowiązek natychmiast przerwać pracę, zabezpieczyć rejon prac, zapewnić udzielenie pierwszej pomocy osobie poszkodowanej oraz poinformować o tym fakcie Nadzorującego Umowę/Zamawiającego.
6. Pracownicy firm zewnętrznych zobowiązani są do bezwzględnego przestrzegania wszelkich znaków ostrzegawczych, zakazu i tablic informacyjnych rozmieszczonych na terenach Spółki.
7. Pracownicy firm zewnętrznych zobowiązani są do stosowania maszyn, urządzeń, narzędzi oraz materiałów w stanie nie stanowiącym najmniejszego zagrożenia.
8. Przedstawiciel firmy zewnętrznej zobowiązany jest do posiadania na terenie prowadzonych prac/usług aktualnego „Wykazu substancji niebezpiecznych i ich mieszanin (preparatów)” wraz z kartami charakterystyk (w wersji papierowej lub elektronicznej),
Przedstawiciel firmy zewnętrznej przed rozpoczęciem prac ma obowiązek zgłosić się do pracownika służby BHP właściwego dla danej jednostki/komórki organizacyjnej celem odbycia instruktażu wprowadzającego.
9. Pracownicy służby BHP i ochrony przeciwpożarowej Spółki mają prawo do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów i zasad BHP i ochrony przeciwpożarowej przez pracowników firm zewnętrznych na terenach Spółki. W przypadku stwierdzenia rażącego łamania przepisów bhp lub ochrony przeciwpożarowej mają prawo do natychmiastowego wstrzymania pracy i zawiadomienia o tym fakcie wyznaczonego Koordynatora bhp oraz kierującego jednostką organizacyjną Spółki.

§3

Ochrona przeciwpożarowa

Część I. Postanowienia ogólne

1. Definicje:

- 1.1. ochrona przeciwpożarowa – realizacja przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem,
- 1.2. materiały niebezpieczne pożarowo - gazy palne, ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (55 °C), materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne, materiały zapalające się samorzutnie na powietrzu, materiały wybuchowe i wyroby pirotechniczne, materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji, materiały mające skłonności do samozapalenia, materiały inne niż wymienione, jeśli sposób ich składowania, przetwarzania lub innego wykorzystania może spowodować powstanie pożaru,
- 1.3. strefa zagrożenia wybuchem - przestrzeń, w której może występować mieszanina wybuchowa substancji palnych z powietrzem lub innymi gazami utleniającymi, o stężeniu zawartym między dolną i górną granicą wybuchowości,
- 1.4. zagrożenie wybuchem - możliwość tworzenia przez palne gazy, pary palnych cieczy, pyły lub włókna palnych ciał stałych, w różnych warunkach, mieszanin z powietrzem, które pod wpływem czynnika inicjującego zapłon wybuchają, czyli ulegają gwałtownemu spalaniu połączonemu ze wzrostem ciśnienia,
- 1.5. inne miejscowe zagrożenie - zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków,
- 1.6. podręczny sprzęt gaśniczy - przenośny sprzęt gaśniczy uruchamiany ręcznie służący do zwalczania pożarów w zarodku. Podręcznym sprzętem gaśniczym w Spółce są: gaśnice przewożne, przenośne, hydronetki oraz koce gaśnicze,
- 1.7. przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne - miejsca poboru wody dla potrzeb akcji ratowniczo – gaśniczej,
- 1.8. hydrant wewnętrzny - punkt poboru wody do celów przeciwpożarowych będący elementem instalacji wodociągowej przeciwpożarowej,
- 1.9. prace pożarowo niebezpieczne - prace, których prowadzenie może powodować bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu. Pracami pożarowo niebezpiecznymi są: spawanie, cięcie i szlifowanie z użyciem narzędzi elektrycznych i spalinowych, stosowanie narzędzi iskrzących oraz wszelkie inne prace podczas których może wystąpić otwarty ogień lub mogą powstawać iskry.

2. Zadania i obowiązki pracowników firm zewnętrznych:

- 2.1. wykonywać obowiązki zgodnie z obowiązującymi instrukcjami,
- 2.2. brać udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych w przypadku powstania pożaru lub innej miejscowego zagrożenia, podporządkowując się kierującemu tą akcją, jeśli taka akcja nie stwarza zagrożenia życia lub zdrowia osób ją prowadzących,
- 2.3. przestrzegać zaleceń zawartych w instrukcjach bezpieczeństwa pożarowego i instrukcjach postępowania na wypadek pożaru, oraz kartach charakterystyk substancji niebezpiecznych,
- 2.4. znać zasady użycia sprzętu gaśniczego oraz uruchamiania urządzeń ochrony przeciwpożarowej zainstalowanych w budynku,
- 2.5. dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego na zajmowanym stanowisku pracy,
- 2.6. zgłaszać przełożonym wszelkie niedociągnięcia i braki w zakresie bezpieczeństwa pożarowego,
- 2.7. po zakończeniu pracy pozostawić stanowiska pracy uporządkowane oraz odłączyć wszystkie niepotrzebne urządzenia elektryczne, wyłączyć wszelkiego rodzaju instalacje technologiczne mogące powodować powstawanie lub rozprzestrzenianie się pożaru.

3. Czynności zabronione:

Zabrania się wykonywania jakichkolwiek czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, ewakuacji ludzi i mienia oraz czynności mogących spowodować inne miejscowe zagrożenie a w szczególności:

- 3.1. używania otwartego ognia, palenia wyrobów tytoniowych i stosowania innych czynników w sposób mogących zainicjować zapłon występujących materiałów,
- 3.2. użytkowania instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta, bądź niepoddawanych okresowym kontrolom, w zakresie i częstotliwości wynikającej z odrębnych wymagań w wypadku instalacji, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia,
- 3.3. garażowania pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu,
- 3.4. rozgrzewania, za pomocą otwartego ognia, smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi. Dopuszczalne jest wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowanych obiektach, a w pozostałych, jeżeli zostaną zastosowane odpowiednie, przeznaczone do tego celu podgrzewacze,
- 3.5. rozpalania ognisk lub wysypywania gorącego popiołu, wypalania traw i spalania śmieci w tym odpadów roślinnych na terenie należącym do danej jednostki/komórki organizacyjnej,

- 3.6. użytkowania elektrycznych urządzeń ogrzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,
- 3.7. przechowywania materiałów palnych oraz stosowania elementów wystroju i wyposażenia wnętrz z materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od: urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 373,15 K (100°C),
- 3.8. stosowania na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki,
- 3.9. składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczania przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość utrudniających ewakuację osób,
- 3.10. składowania materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach oraz na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,
- 3.11. zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- 3.12. uniemożliwiania lub ograniczania dostępu do:
  - 3.12.1. gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
  - 3.12.2. przeciwwybuchowych urządzeń odciążających,
  - 3.12.3. źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
  - 3.12.4. urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
  - 3.12.5. wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,
  - 3.12.6. zastawiania jakimikolwiek przedmiotami ciągów komunikacyjnych służących celom ewakuacji zawężających ich szerokość,
  - 3.12.7. wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej,
- 3.13. napełniania gazem płynnym butli w obiektach i miejscach nieprzeznaczonych do tego celu,
- 3.14. używania piecyków, kuchenek, grzałek elektrycznych oraz czajników elektrycznych, jeżeli pozostają one bez nadzoru,
- 3.15. wnoszenia na tereny Spółki oraz przechowywania w szafkach odzieżowych i na stanowiskach pracy materiałów łatwo zapalnych i wybuchowych, poza miejscami w których wykonuje się prace z ich użyciem,
- 3.16. palenia tytoniu za wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych,
- 3.17. dokonywania samodzielnie jakichkolwiek napraw i przeróbek w urządzeniach i instalacjach elektrycznych,

- 3.18. wykonywania prac z ogniem otwartym w sposób mogący spowodować niebezpieczeństwo powstania pożaru, bez odpowiedniego zabezpieczenia,
- 3.19. wykonywania prac pożarowo niebezpiecznych bez uzyskania „Zezwolenia na prowadzenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym” od pracownika Zespołu Ochrony Przeciwpožarowej oraz przedstawiciela jednostki/komórki organizacyjnej lub Biura DIU,
- 3.20. używania podręcznego sprzętu gaśniczego niezgodnie z jego przeznaczeniem,
- 3.21. pozostawiania bez dozoru włączonych maszyn do sieci i wszelkich odbiorników zasilanych energią elektryczną, z wyłączeniem urządzeń, które muszą być zasilane elektrycznie w sposób ciągły,
- 3.22. przechowywania materiałów niebezpiecznych pożarowo w miejscach do tego nie przeznaczonych lub w ilości przekraczającej dobowe zapotrzebowanie,
- 3.23. składowania zużytego czyściwa w nieprzeznaczonych do tego celu pojemnikach.

Część II. Czynne zwalczanie powstałych pożarów oraz innych miejscowych zagrożeń

- 1. Osoby które zauważyły zaistnienie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia zobowiązane są:
  - 1.1. zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia, Państwową Straż Pożarną pod nr tel. 998 oraz kierownika jednostki/komórki organizacyjnej,
  - 1.2. przekazując informację kierownikowi jednostki/komórki organizacyjnej o zaistniałym zdarzeniu, należy również poinformować go czy została powiadomiona Państwowa Straż Pożarna,
  - 1.3. podjąć działania ratowniczo – gaśnicze polegające na: zwalczaniu powstałego pożaru za pomocą dostępnego sprzętu gaśniczego, przestrzegając instrukcji producenta dla danego sprzętu gaśniczego, usunięciu materiałów znajdujących się w bezpośredniej bliskości pożaru, na które może przenieść się pożar, jeśli takie działania nie stwarzają zagrożenia życia lub zdrowia osób ją prowadzących,
  - 1.4. przystąpić do ewakuacji osób i mienia ze strefy zagrożenia,
  - 1.5. z chwilą przybycia Państwowej Straży Pożarnej podporządkować się poleceniom Kierującego Działaniami Ratowniczymi.
- 2. Osoby nadzorujące prace z firmy zewnętrznej zobowiązane są w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia do:
  - 2.1. upewnienia się czy została poinformowana Państwowa Straż Pożarna, jeśli nie, niezwłocznie telefonicznie zgłosić zaistniałe zdarzenie do:
    - 2.1.1. Państwowej Straży Pożarnej pod nr tel. 998 lub 112,
    - 2.1.2. Kierującego jednostką/komórką organizacyjną lub do osoby przez niego wyznaczonej,
  - 2.2. zorganizowania działań ratowniczo – gaśniczych własnymi siłami i sprzętem gaśniczym,
  - 2.3. zorganizowania ewakuacji pracowników ze strefy zagrożenia,

2.4. wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za wskazanie służbom ratowniczym miejsca zaistnienia pożaru.

Część III. Magazynowanie materiałów palnych

I. Ogólne warunki magazynowania

1. Materiały, w zależności od rodzaju i właściwości, powinny być magazynowane w odpowiednich pomieszczeniach i miejscach spełniających wymagania prawne.
2. Przestrzegać, aby niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne, a także inne materiały o największej masie jednostkowej były składowane na najniższych półkach regałów.
3. Chemiczne materiały niebezpieczne należy przechowywać w miejscach i opakowaniach przeznaczonych do tego celu oraz odpowiednio oznakowanych.
4. Wszystkie opakowania służące do magazynowania chemicznych materiałów niebezpiecznych powinny być:
  - 4.1. oznakowane w sposób trwały, umożliwiający ich identyfikację,
  - 4.2. wykonane z materiałów nie wchodzących w reakcje chemiczne, z danym materiałem chemicznym,
  - 4.3. wytrzymałe, szczelne i zabezpieczone przed zewnętrznymi uszkodzeniami.
5. Pomieszczenia magazynowe należy utrzymywać w czystości. Wszelkie powstałe odpady w tym pozostałości opakowań należy umieszczać w wyznaczonych miejscach i oznakowanych pojemnikach. Należy przestrzegać zakazu palenia tytoniu i używania otwartego ognia.
6. Dla materiałów posiadających karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, muszą być spełnione warunki magazynowania w nich zawarte.
7. Na terenie tymczasowych placów budowy należy wyznaczyć miejsca do składowania materiałów, które będą wyrównane do poziomu, utwardzone i gwarantujące odpływ wody.
8. Składowiska materiałów na terenie tymczasowych placów budowy należy wykonać wykluczając możliwość wyrócenia, zsunienia, rozsunięcia lub upadku składowanych wyrobów lub urządzeń.
9. Czynności zabronione w miejscach przeznaczonych na magazynowanie:
  - 9.1. zastawianie materiałami, środkami transportu, sprzętem i innymi przedmiotami przejść oraz dróg ewakuacyjnych, sprzętu przeciwpożarowego i dojścia do nich,
  - 9.2. przelewanie substancji tworzących mieszaninę wybuchową z powietrzem takich jak ciecze palne w pomieszczeniach do tego nie dostosowanych oraz bez odpowiedniej wentylacji,
  - 9.3. używanie otwartego ognia i stosowanie narzędzi iskrzących w pomieszczeniach gdzie magazynowane są materiały łatwopalne,
  - 9.4. stosowanie grzejników elektrycznych z odsłoniętymi elementami grzewczymi, żarnikami i płomieniami,
  - 9.5. składowanie materiałów niebezpiecznych z innymi materiałami stwarzającymi dodatkowe zagrożenie możliwości wzajemnego oddziaływania (wchodzenia w reakcje chemiczne),

9.6. przechowywanie chemicznych materiałów niebezpiecznych w pojemnikach i opakowaniach służących do przechowywania produktów spożywczych.

II. Warunki dodatkowe dla magazynowania gazów technicznych

1. Butle zawierające gaz płynny (propan-butan) muszą być oddalone od najbliższej studzienki lub innych zagłębień terenu oraz otworów do pomieszczeń z podłogą znajdującą się poniżej przyległego terenu o co najmniej 3 m.
2. Butle z gazami technicznymi należy ustawiać w pozycji pionowej.
3. Butle z gazami technicznymi w miejscu składowania należy zabezpieczyć w sposób uniemożliwiający przewrócenie się stosując trwałe bariery, przegrody lub zabezpieczenia przymocowane do elementów konstrukcyjnych budynku.
4. Butli z gazami technicznymi zarówno napełnionych, jak i pustych nie wolno przechowywać w sposób stały w otoczeniu substancji korodujących.
5. Zawory zamykające składowanych butli z gazami technicznymi powinny być skutecznie zabezpieczone kołpakiem, kołnierzem lub konstrukcją osłaniającą przed uszkodzeniem.
6. Podczas magazynowania i stosowania tlenu zabrania się stosowania jakichkolwiek środków zawierających oleje i smary.
7. Butle z gazami technicznymi należy przechowywać z dala od źródeł zapłonu w tym wyładowań elektrostatycznych.
8. Butle z gazami technicznymi należy chronić przed nagrzewaniem do temperatury powyżej 35°C oraz przed wstrząsami.
9. Zabronione jest przechowywanie w tym samym pomieszczeniu butli z tlenem i materiałów lub gazów tworzących w połączeniu z nim mieszaninę wybuchową.
10. Butle z gazami technicznymi na tymczasowych placach budowy muszą być przechowywane w magazynach o konstrukcji ażurowej zapewniających pionową i stabilną pozycję.
11. Butle z gazami technicznymi na tymczasowych placach budowy nie mogą być narażane na bezpośrednie działanie promieni słonecznych.
12. Po zakończeniu prac z gazami technicznymi w zestawach butli, należy wymontować butle z zestawu jezdnego i umieścić je w odpowiednich magazynach.

Część IV. Wykonywanie prac pożarowo niebezpiecznych

1. Prace pożarowo niebezpieczne są to prace nie wynikające z normalnego cyklu pracy i prowadzone w miejscach do tego nie przeznaczonych. Do Prac pożarowo niebezpiecznych zwanych dalej „Pracami” zalicza się w szczególności:
  - 1.1. wszystkie prace z otwartym ogniem,
  - 1.2. spawanie, cięcie gazowe i elektryczne, w którym występuje zjawisko iskrzenia,
  - 1.3. podgrzewanie instalacji, urządzeń i zaworów z substancjami palnymi,

- 1.4. podgrzewanie lepiku i smoły,
- 1.5. przelewanie substancji łatwopalnych w pomieszczeniach do tego nie dostosowanych
2. Zasady postępowania w przypadku wykonywania Prac pożarowo niebezpiecznych.
  - 2.1. Przed przystąpieniem do prac przedstawiciel firmy zewnętrznej jest zobowiązany:
    - 2.1.1. Ocenić zagrożenie pożarowe w miejscu, w którym prace będą wykonywane,
    - 2.1.2. Ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu, oraz schemat postępowania w przypadku ich powstania,
    - 2.1.3. Wskazać osoby odpowiedzialne za odpowiednie przygotowanie miejsca prowadzenia prac, za ich przebieg oraz kontrole miejsca prowadzenia prac.
    - 2.1.4. Zapewnić wykonywanie prac wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające kwalifikacje do pracy z urządzeniami do spawania lub cięcia,
    - 2.1.5. Zaznajomić osoby wykonujące prace z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz z przedsięwzięciami mającymi na celu niedopuszczenie do powstawania pożaru lub wybuchu oraz ze sposobem postępowania w przypadku ich powstania.
    - 2.1.6. Uzyskać w Zespole Ochrony Przeciwpożarowej „Zezwolenie na wykonywanie prac niebezpiecznych pożarowo”.
3. Przygotowanie miejsca i terenu do wykonywania Prac przez osoby wykonujące Prace.
  - 3.1. Przed rozpoczęciem Prac należy dokładnie zapoznać się z rozkładem i zagospodarowaniem pomieszczeń i przyległych terenów, występującym zagrożeniem pożarowym, występowaniem stref zagrożenia wybuchem oraz drogami ewakuacji z miejsca wykonywania prac;
  - 3.2. Wszelkie materiały palne należy odsunąć na taką odległość od miejsca wykonywania Prac lub zabezpieczyć, aby uniemożliwić bezpośrednie dotarcie ognia i odprysków;
  - 3.3. Przed przystąpieniem do Prac należy również sprawdzić, czy ogień, iskry lub odpryski nie dostaną się do sąsiednich pomieszczeń, do urządzeń i przewodów wentylacyjnych przez otwory instalacyjne i technologiczne oraz wszelkiego rodzaju nieszczelności;
  - 3.4. Sprawdzić czy na skutek przewodnictwa cieplnego nie dojdzie do samozapłonu materiałów, gdzie doprowadzona jest np. spawana konstrukcja, rurociągi lub inne metalowe elementy;
  - 3.5. Należy zapewnić dojścia do miejsc i stanowisk, gdzie będą wykonywane prace niebezpieczne pożarowo, oraz bezpieczne warunki ewakuacji ludzi i sprzętu;
  - 3.6. Miejsce prowadzenia prac należy poddawać kontroli oceniającej warunki zabezpieczenia przed powstaniem pożaru i wykonywania Prac zgodnie z zaleceniami niniejszej Instrukcji.
4. Podstawowe wyposażenie miejsc prowadzenia prac w podręczny sprzęt gaśniczy.
  - 4.1. Każde miejsce wykonywania Prac musi być wyposażone w sprawny technicznie sprzęt gaśniczy. Wyposażenie miejsca prowadzenia Prac w sprzęt gaśniczy należy do Wykonawcy Prac.
  - 4.2. Miejsca wykonywania prac muszą być wyposażone w minimum jedną gaśnicę proszkową

o masie środka gaśniczego nie mniejszej niż 6 kg, jedną hydronetkę wodną o pojemności 15 l wypełnioną wodą, oraz koc gaśniczy. Taki zestaw sprzętu gaśniczego przypada na jedno stanowisko w którym prowadzone są Prace.

4.3. Podręczny sprzęt gaśniczy powinien być umieszczany w odległości nie większej niż 10 m od miejsca wykonywania Prac. Do podręcznego sprzętu gaśniczego musi być zapewniony swobodny dostęp.

4.4. Zasady wykonywania Prac:

4.4.1. Zabezpieczyć przed zapaleniem materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz w rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i znajdujących się w nim instalacji technicznych,

4.4.2. Prowadzić Prace w pomieszczeniach (urządzeniach) zagrożonych wybuchem lub w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo palnych cieczy lub palnych gazów, jedynie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w mieszaninie z powietrzem w miejscu wykonywania prac nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości,

4.4.3. Miejsca wykonywania Prac wyposażać w podręczny sprzęt gaśniczy wymieniony w pkt. 4 ppkt. 2,

4.4.4. Po zakończeniu Prac poddać kontroli miejsce, w którym Prace były wykonywane, oraz rejon przyległy,

4.4.5. Do wykonywania Prac należy używać wyłącznie sprzętu sprawnego technicznie.

5. Sposób zabezpieczania Prac. Przy ustalaniu sposobu zabezpieczenia przeciwpożarowego Prac należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

5.1. czy w przewidywanym miejscu wykonywania prac występują palne elementy wykończenia wnętrz mogące ulec zapaleniu od rozprysków spawalniczych, iskier bądź rozgrzanych powierzchni,

5.2. czy konstrukcje metalowe, przewody bądź inne elementy podlegające spawaniu nie stykają się bezpośrednio z palnymi elementami oraz czy skutek przewodnictwa cieplnego nie nastąpi zapalenie elementów bądź materiałów wyposażenia pomieszczenia,

5.3. czy w miejscu wykonywania Prac nie występują palne izolacje lub elementy pokrycia podłóg,

5.4. sposób zabezpieczenia palnych elementów wyposażenia pomieszczenia przed działaniem odprysków spawalniczych lub iskier.

6. Zabezpieczenie prac w strefach zagrożenia wybuchem:

6.1. należy ograniczyć do minimum prowadzenie prac przy użyciu ognia otwartego w strefach, pomieszczeniach i na stanowiskach, w których występuje zagrożenie wybuchem, jedynie do sytuacji awaryjnej, przy jednoczesnym spełnieniu warunków niniejszego Zarządzenia,

- 6.2. wykonywanie prac przy użyciu ognia otwartego jest dopuszczalne wyłącznie wtedy, gdy z miejsca i otoczenia tych prac usunięto stosowane tam materiały łatwopalne i ich pozostałości oraz pary i gazy palne w takim stopniu, że wykluczona jest możliwość powstania pożaru,
- 6.3. szczegółowe kryteria określające warunki bezpieczeństwa pożarowego muszą być każdorazowo określone komisyjnie i spisane w Pozwoleniu na prowadzenie Prac pożarowo niebezpiecznych stanowiącym załącznik nr 6.

§4

Ochrona środowiska

1. Pracownicy firm zewnętrznych wykonujących prace/usługi na terenach Spółki zobowiązani są do stosowania zasad i przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska.
2. Przedstawiciel firmy zewnętrznej ma obowiązek zapewnienia przestrzegania przepisów ochrony środowiska przez zatrudnianych przez siebie pracowników oraz podwykonawców firm zewnętrznych, wykonujących prace/usługi na terenach Spółki.
3. Pracownicy firm zewnętrznych wykonujących prace/usługi na terenach Spółki zobowiązani są do stosowania zasad i przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska, a w szczególności:
  - 3.1. ochrony gleby i wód gruntowych przez niedopuszczenie do zanieczyszczeń substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, m.in. poprzez:
    - 3.1.1. stosowanie szczelnych, w dobrym stanie technicznym pojemników na wytwarzane w trakcie wykonywania prac/usług odpady,
    - 3.1.2. przechowywanie substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym ropopochodnych, w sposób uniemożliwiający ich przenikanie do gruntu,
    - 3.1.3. używanie w trakcie wykonywanych prac/usług sprawnego technicznie sprzętu, konserwowanego prawidłowo, w sposób zabezpieczający przed wystąpieniem wycieków płynów i olejów eksploatacyjnych,
    - 3.1.4. usunięcie bez zbędnej zwłoki, w sposób prawidłowy i na koszt własny, zanieczyszczeń powstałych w wyniku wycieku płynów i olejów eksploatacyjnych, bądź powstałych w wyniku niekontrolowanego rozlania substancji chemicznych i ich mieszanin,
    - 3.1.5. wykonywanie napraw sprzętu, w sposób uniemożliwiający przenikanie substancji chemicznych i ich mieszanin do gruntu,
  - 3.2. minimalizacji emisji gazów lub pyłów do powietrza, w tym m.in. poprzez:
    - 3.2.1. składowanie materiałów budowlanych w sposób uniemożliwiający pylenie,
    - 3.2.2. prowadzenie prac w sposób ograniczający pylenie,
  - 3.3. nie wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in. poprzez:

- 3.3.1. nie składowanie na studzienkach kanalizacyjnych oraz w ich pobliżu materiałów, substancji chemicznych i ich mieszanin, mogących przedostać się do przewodów kanalizacyjnych,
- 3.3.2. nie wylewaniu do urządzeń kanalizacyjnych odpadów z przeprowadzanych prac i remontów, w tym: farb, lakierów, rozpuszczalników, rozwodnionego gipsu, itp.,
- 3.3.3. nie wylewaniu do urządzeń kanalizacyjnych substancji ropopochodnych oraz olejów jadalnych,
- 3.3.4. nie wprowadzenie do urządzeń kanalizacji żadnych przedmiotów, substancji, materiałów budowlanych, odpadów pochodzących z działalności gastronomicznej prowadzonej w Spółce, itp., mogących spowodować jej niedrożność,
- 3.4. ochrony terenów zielonych, w tym przede wszystkim zabezpieczania drzew i krzewów przed uszkodzeniami, m.in. poprzez:
  - 3.4.1. zabezpieczanie przed uszkodzeniami krzewów oraz pni i kory drzew na czas wykonywania prac/usług,
  - 3.4.2. nie parkowanie ciężkiego sprzętu w obrębie korony i bryły korzeniowej drzew oraz w pobliżu krzewów,
  - 3.4.3. nie składowanie stosowanych materiałów i wyrobów w obrębie korony i bryły korzeniowej drzew oraz w pobliżu krzewów,
  - 3.4.4. nie ustawianie na trawnikach pojemników na wytwarzane odpady,
  - 3.4.5. nie parkowanie na trawnikach pojazdów i ciężkiego sprzętu,
- 3.5. składowanie materiałów przewidzianych do wykonania robót i wytworzonych odpadów w miejscach uzgodnionych z zarządzającym terenem,
- 3.6. gromadzenie i zagospodarowywanie odpadów zgodnie z przepisami i na swój koszt,
- 3.7. nie zanieczyszczanie pojemników na odpady komunalne odpadami niebezpiecznymi, w tym przede wszystkim odpadami z zawartością substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 3.8. oszczędnego korzystania z wody, energii elektrycznej i ciepłej.
- 4. W przypadku, gdy w trakcie wykonywania prac/usług na terenach Spółki Tramwaje Warszawskie powstanie awaria, poważne zagrożenie dla środowiska, przedstawiciel firmy zewnętrznej zobowiązany jest do natychmiastowego zgłoszenia tego faktu Nadzorującemu Umowę.
- 6. Uprawnieni pracownicy odpowiedzialni za stan ochrony środowiska na danym terenie/terenach Spółki mają prawo do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów i zasad ochrony środowiska w trakcie prac/usług wykonywanych przez pracowników firm zewnętrznych na terenach Spółki.
- 7. W celu zapewnienia ochrony powietrza, przedstawiciel firmy zewnętrznej zobowiązany jest do:
  - 7.1 systematycznego sprzątania placu budowy i dróg dojazdowych,
  - 7.2 zraszania wodą pryzm z materiałem pochodzącym z prac rozbiórkowych (zależnie od potrzeb),

- 7.3 przechowywania cementu w hermetycznych zbiornikach (jeśli beton będzie wytwarzany na miejscu),
  - 7.4 ograniczenia do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym,
  - 7.5 uważnego załadunku materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu),
  - 7.6 przykrywania plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów),
8. W celu zapewnienia prawidłowej ochrony drzew i krzewów - w zasięgu rzutu korony i w odległości co najmniej 2 m na zewnątrz od obrysu korony drzewa (lub w strefie 4 x 4m wokół drzewa) - będzie obowiązywał zakaz:
- 8.1 lokalizacji placów składowych i dróg dojazdowych,
  - 8.2 składowania materiałów budowlanych i odpadów,
  - 8.3 poruszania się pojazdów mechanicznych,
  - 8.4 przykrycia powierzchni gleby (lokalizacja zabudowy tymczasowej),
  - 8.5 prowadzenia dróg tymczasowych,
  - 8.6 obniżenia poziomu terenu lub wprowadzenia nasypów,
  - 8.7 zagęszczenia gleby,
  - 8.8 parkowania maszyn,
9. Zasady zabezpieczenia drzew i krzewów przed uszkodzeniami mechanicznymi:
- 9.1. grupy drzew i krzewów bezpośrednio sąsiadujące z placem budowy, drogami przejazdu sprzętu budowlanego, etc. należy wygrodzić ochronnym ogrodzeniem wys. 1,5-2 m w odległości co najmniej 1m od brzegu pni – po obu stronach rzędów drzew i krzewów lub wokół grup drzew i krzewów. Przy drzewach dojrzałych teren ogrodzony obejmie powierzchnię równą rzutowi koron.
  - 9.2. w przypadku braku możliwości wygrodzenia stref ochronnych wokół drzew, drzewa narażone na uszkodzenie podczas prowadzenia prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem w następujący sposób:
    - 9.2.1. pnie drzew oszalować deskami. Zabezpieczenie z desek ma sięgać do wysokości pierwszych gałęzi, czyli około 2 m, określonej jednak indywidualnie dla każdego drzewa, aby nie uszkodzić najbliższych konarów,
    - 9.2.2. przestrzeń pomiędzy pniem drzewa a deską należy wypełnić matami słomianymi, zrolowaną jutą lub rurkami drenarskimi, które będą amortyzować ewentualne uderzenia,

9.2.3. dolną część każdej deski należy oprzeć na podłożu (nie na pniu czy przyporach korzeniowych), będąc lekko wkopaną w grunt, jeżeli będzie to niemożliwe np. przez nabiegi korzeniowe, deski należy obsypać ziemią,

9.2.4. oszalowanie należy otoczyć opaskami z drutu okrągłego, miękkiego ocynkowanego lub taśmy stalowej ocynkowanej. Opaski należy mocować w odległości co 40-60 cm od siebie, czyli minimum 3 szt. na pniu.

9.3. zabezpieczenie koron drzew - w przypadku kolizji sprzętu budowlanego z konarami drzew, w celu uniknięcia uszkodzeń mechanicznych konarów, zostaną one podwiązane do konarów rosnących powyżej. W przypadku braku takiej możliwości, kolidujące konary zostaną skrócone.

9.4. zabezpieczenie systemów korzeniowych:

9.4.1. wykopy w strefie korzeniowej drzew należy wykonywać wyłącznie ręcznie,

9.4.2. w przypadku konieczności usunięcia części korzeni (do 3 cm średnicy), cięcie należy wykonywać czystym, ostrym narzędziem na prosto – tak aby rana była jak najmniejsza

i zabezpieczone odpowiednim środkiem do pielęgnowania ran. Grubsze korzenie należy wpuścić głębiej i zabezpieczyć przed wysychaniem - "bandażowanie" i polewanie wodą. Nie dopuszcza się usuwania więcej niż 33% bryły korzeniowej,

9.4.3. wykopy w obrębie drzew nie należy prowadzić dłużej niż 2 tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie 3 tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego odkryte korzenie należy osłaniać matami lub jutą i zwilżane wodą, a wykopy przy drzewach i krzewach należy zasypywać w jak najkrótszym czasie. Drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podlać (korzenie muszą być cały czas wilgotne). Natomiast w przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owijać jutą lub matami słomianymi w celu zabezpieczenia przed przemarznięciem,

9.4.4. w przypadku przerwania robót, wykopy zostaną prowizorycznie wypełnione lub przykryte matami ze słomy, tkanin workowych itp. Maty do ścian wykopu zostaną przykołkowane. Latem będą zwilżane,

9.4.5. korzenie należy zasypać żyzną ziemią, aby stymulować odbudowę korzeni drobnych i dostarczyć drzewom łatwo przyswajalnych składników pokarmowych.

10. W celu zapewnienia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych należy przestrzegać następujących zasad:

10.1. wykorzystywany sprzęt należy zabezpieczyć przed wyciekami substancji ropopochodnych i innych do środowiska glebowego, a jego tankowanie i konserwację należy prowadzić jedynie na odpowiednio zabezpieczonym zapleczu,

10.2. zaplecze należy wyposażyć w sorbenty, maty bądź biopreparaty do neutralizacji i likwidacji ewentualnych rozlewów olejowych,

10.3. zakaz odprowadzania do kanalizacji i wód otwartych substancji chemicznych i ich mieszanin.

11. Zasady postępowania z odpadami:

11.1. roboty należy organizować w taki sposób, aby minimalizować ilość powstających odpadów

11.2. wszystkie powstające odpady należy niezwłocznie segregować i zbierać w przeznaczonych do tego celu miejscach i w opisanych pojemnikach (szczelnych, zamykanych) oraz sukcesywnie usuwać z placu budowy,

11.3. odpady niebezpieczne, jakie mogą się pojawić w ramach robót budowlanych należy segregować i oddzielać od odpadów obojętnych oraz nieszkodliwych, w celu odbioru przez specjalistyczne przedsiębiorstwa zajmujące się utylizacją.

§5

Ochrona osób i mienia

1. Pracownicy firm zewnętrznych wykonujących prace/usługi na terenach Spółki zobowiązani są do stosowania zasad i przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony osób i mienia.
2. Firmy zewnętrzne zobowiązane są do uzyskania zezwolenia na wejście lub wjazd na tereny Spółki dla pracowników i pojazdów wyznaczonych do realizacji umowy. W celu uzyskania formularza Wykazu uprawnionych do krótkotrwałego wejścia i wjazdu do obiektu TW sp. z o.o. należy przesłać zapytanie do Działu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Biurze Kontroli i Bezpieczeństwa na adres email: ochrona@tw.waw.pl.
3. Pracownicy i pojazdy firm zewnętrznych mają prawo wejścia/wjazdu na tereny Spółki na podstawie Wykazu uprawnionych do krótkotrwałego wejścia i wjazdu zatwierdzonego przez Kierownika Działu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Biurze Kontroli i Bezpieczeństwa lub inną uprawnioną przez niego osobę. Dział Bezpieczeństwa Wewnętrznego może wydać także odpowiednie przepustki.
4. Parkowanie pojazdów firm zewnętrznych na terenach Spółki jest możliwe:
  - 4.1. na własne ryzyko parkujących i osoby te ponoszą wyłączne ryzyko w razie kradzieży, uszkodzenia lub zniszczenia pojazdu i rzeczy w nich pozostawionych,
  - 4.2. wyłącznie w godzinach świadczenia pracy lub na czas niezbędny do załatwienia sprawy czy wykonania usługi bądź robót,po uzyskaniu zezwolenia na wjazd lub przepustki oraz pod warunkiem przestrzegania zasad ruchu obowiązujących na terenie Spółki.

5. Pozostawienie pojazdu na parkingu poza godzinami pracy, czasem wykonania usługi/robót wymaga zgody:
  - 5.1. Naczelnika Wydziału Administracyjno-Gospodarczego – na terenie zlokalizowanym przy Dyrekcji Spółki,
  - 5.2. Dyrektora Zakładu Energetyki Trakcyjnej i Torów – dla terenu zlokalizowanego na terenie Spółki przy Al. Prymasa Tysiąclecia 102,
  - 5.3. Dyrektorów Zakładów Realizacji Przewozów i Zakładu Naprawy Tramwajów dla terenów zlokalizowanych na terenach kierowanych przez nich Zakładów.
6. Firmy zewnętrzne zobowiązane są do przekazania do Działu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Biurze Kontroli i Bezpieczeństwa (adres: ochrona@tw.waw.pl) listy/wykazu wwożonych/wnoszonych na tereny Spółki narzędzi, urządzeń.
7. Pracownicy ochrony, pracujący na rzecz Spółki, są upoważnieni do kontroli zawartości wnętrza wszystkich pojazdów wjeżdżających lub wyjeżdżających z terenów chronionych Spółki, mają również prawo żądać okazania zawartości toreb, teczek itp.
8. Pracownicy ochrony, pracujący na rzecz Spółki, są upoważnieni w przypadku odmowy kontroli lub w przypadku podejrzenia, że mienie Spółki może być bezprawnie wynoszone lub wywożone z terenu chronionego, do wezwania Policji, z jednoczesnym powiadomieniem o zdarzeniu Dyrektora jednostki organizacyjnej Spółki lub uprawnionego pracownika odpowiedzialnego za stan ochrony na danym terenie/terenach Spółki.
9. Wykonawca zobowiązuje się do traktowania wszelkich informacji nabytych w trakcie realizacji prac na terenie Spółki jako tajemnicy przedsiębiorstwa, prawnie chronionej jako niematerialny składnik majątku Spółki pod rygorem poniesienia odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu naruszenia poufności ww. informacji zarówno przez siebie, jak również przez swoich pracowników oraz Podwykonawców.
10. Uprawnieni pracownicy odpowiedzialni za stan ochrony osób i mienia na danym terenie/terenach Spółki mają prawo do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów i zasad ochrony osób i mienia w trakcie prac/usług wykonywanych przez pracowników firm zewnętrznych na terenach Spółki.